

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 5029/2019
27.05.2021. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија Слађане Накић Момировић, председника већа, Добриле Страјина и Марине Милановић, чланова већа, у парници тужиље АА из ..., са боравиштем у ..., ..., чији је пуномоћник Горан Обрадовић, адвокат из ..., против туженог ББ из ..., чији је пуномоћник Биљана Илић, адвокат из ..., ради поништаја уговора о поклону, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж 2800/19 од 02.08.2019. године, у седници одржаној 27.05.2021. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована ревизија туженог изјављена против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж 2800/19 од 02.08.2019. године.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Крушевцу П 727/18 од 25.03.2019. године, ставом првим изреке, поништен је уговор о поклону закључен и оверен 08.05.2017. године у Првој јавнобележничкој канцелрији ... у ..., ... између странака и обавезан је тужени да тужиљи врати 1.217.396 USD, у динарској противвредности по најповољнијем курсу НБС на дан исплате, са затезном каматом на USD коју прописује домицилна централна банка приликом спровођења главних операција увећане за 8% поена у складу са чланом 4. став 2. Закона о затезној камати („Службени гласник РС“, бр. 119/12) почев од 25.03.2019. године до исплате. Ставом другим изреке, одбијен је, као неоснован захтев тужиље којим је тражила да се обавезе тужени да јој на досуђени износ из става првог изреке, исплати и затезну камату на USD коју прописује домицилна централна банка приликом спровођења главних операција увећане за 8% поена у складу са чланом 4. став 2. Закона о затезној камати („Службени гласник РС“, бр. 119/12) за период од 22.02.2018. до 25.03.2019. године. Ставом трећим изреке, обавезан је тужени да тужиљи на име трошкова поступка плати 564.000,00 динара, са законском затезном каматом од извршности пресуде до коначне исплате.

Пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Гж 2800/19 од 02.08.2019. године, одбијена је као неоснована жалба туженог и потврђена првостепена пресуда у ставу првом и трећем изреке.

Против првостепене пресуде донете у другом степену, тужени је благовремено изјавио ревизију, због битне повреде одредаба парничног поступка, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права.

Испитујући правилност побијане пресуде на основу члана 408. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“, бр. 72/11, 18/20), Врховни касациони суд је утврдио да ревизија није основана.

У спроведеном поступку није почињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности, а у поступку пред другостепеним судом није дошло до пропуста у примени или до погрешне примене које од одредаба овог закона, па нема ни повреде из члана 374. став 1. ЗПП, на коју се ревизијом указује.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилца је тетка туженом. Странке су се договориле да тужилца са свог рачуна у САД пребаци на рачун туженог у Републици Србији новчани износ од 1.235.935,22 USD, јер је то био најједноставнији начин да тужилца преко девизног рачуна туженог изврши трансфер новца у Републику Србију, како би се платио мањи порез и да се након приспећа новца на рачун туженог у Републици Србији, новац подели на 5 једнаких делова, тако што би 4 једнака дела припала наследницим тужилце, међу којима је и тужени, а пети тужилци. Тужилца је поступила у складу са наведним договором и са свог рачуна пребацила новац на рачун туженог, а 27.03.2017. године регистрован је прилив у корист рачуна туженог у висини од 1.235.921,22 USD. Међутим, како није постојао основ за пребачај новца, нити доказ о пореклу новца, странке су 08.05.2017. године закључиле уговор о поклону, којим је тужилца поклонила туженом наведени новчани износ. Тужени је 14.09.2017. године подигао 18.539 USD, ради плаћања пореза на поклон, а након тога је подигао и преостали износ новца, који је одбио да преда тужилци.

Полазећи од тако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је применом члана 53. став 2., члана 53. став 3., члана 61. став 1., 2., 3., 4., члана 62., члана 65. став 1., члана 111., члана 112. став 1. и члана 113. став 1. Закона о облигационим односима усвојио захтев тужилце, са образложењем да је намера тужилце била да се споран новчани износ пребаци у Републику Србију, како би се даље расподелио на 5 једнаких делова, тако што би 4 једнака дела припала наследницима тужилце, међу којима је и тужени, а пети тужилци, да је тужени од почетка био упознат са намером тужилце, да је на страни тужилце постојала мана воље приликом закључења спорног уговора о поклону, пошто је тужени изазвао заблуду код тужилце у погледу побуда због којих је закључен уговор о поклону, с обзиром да је подигао и задржао за себе целокупан новчани износ који је пренет на његов рачун, иако се споразумео са тужилцом да новчани износ једино из практичних разлога буде пренет са рачуна тужилце на његов рачун, како би се даље расподелио, као и да је искључиво тим поводом био закључен и оверен спорни уговор о поклону 08.05.2017. године.

Другостепени суд је одлучујући о жалби туженог, исту одбио као неосновану и потврдио првостепену пресуду, сматрајући да намера тужилце није била да са туженим закључи уговор о поклону, већ да је уговор о поклону закључила како би се извршила лакша транзакција, новца са њеног рачуна у САД на рачун туженог у Србији, уз мањи порез, односно, како би се новац на најједноставни начин пребацио у Републику Србију, а потом био подељен на 5 једнаких делова, 4 законским наследницима тужилце,

међу којима је и тужени, а пети део припао тужиљи, односно да је воља странака била закључење доброчиног правног уговора суигенерис, како су се усмено споразумеле, на основу кога је извршен пребачај новца, те да то значи да је спорни уговор о поклону привидан правни посао и да према члану 66. став 1. Закона о облигационим односима нема дејство међу уговорним странама, а да уговор суигенерис које су странке закључиле у усменој форми производи правно дејство у смислу члана 66. став 2. истог закона, као уговор који је прикривен уговором о поклону.

По оцени Врховног касационог суда, правилно су одлучили нижестепени судови када су поништали спорни уговор о поклону.

Тужиља тражи поништај спорног уговора о поклону, на основу члана 65. Закона о облигационим односима.

Уговор о поклону није регулисан нормама позитивног законодавства, са којих разлога се на њега примењују правна правила из параграфа 561. до 568. и 937. Српског грађанског законика, на основу члана 4. Закона о неважности правних прописа донетих пре 06. априла 1941. године и за време непријатељске окупације („Службени гласник ФНРЈ“, бр. 86/46, 105/46). Код уговора о поклону поклонодавац даје или обећава поклонопримцу добровољно неку имовинску вредност, а поклонопримац то прима или прихвата. Између поклонодавца и поклонопримца постоји сгласност о предмету поклона и воља да се он учини, односно прими. Мотив (побуда) да се поклон учини улази у сам основ овог уговора.

Чланом 65. ставом 1. Закона о облигационим односима прописано је да ако једна страна изазове заблуду код друге стране или одржава у заблуди у намери да је тиме наведене на закључење уговора, друга страна може захтевати поништај уговора и онда кад заблуда није битна, док је ставом 2. истог члана прописано да страна која је закључила уговор под преваром има право да захтева накнаду претрпљене штете.

Превара представља недостатак воље једне стране услед заблуде коју је намерно изазвала друга страна или је одржава у заблуди, да би је навела на закључење правног посла. Превара, као и заблуда претпоставља погрешну представу о неком елементу правног посла потребног за његову пуноважност. За разлику од заблуде превара је намерно изазивање погрешне представе изазване радњом друге стране. Будући да превара изазива теже правне последице од заблуде за њу се каже да представља „квалификовану заблуду“. Због тога превара или изазвана заблуда, у строгом смислу речи не представља неки посебан, потпуно независтан недостатак воље, она је једна врста заблуде, која изазива теже правне последице у односу на обичну заблуду. Појам преваре подразумева стицај два елемента и то један, психолошког карактера који се своди на намеру једног уговорача да другог наведе или одржава у заблуди ради закључења правног посла, тако што предузима различите радње и поступке који доводе до формирања погрешне представе друге стране о релеватним чињеницама. Други, да између преваре и закљученог правног посла треба да постоји узрочна веза, која се састоји у томе да преварена страна без лажних тврдњи и нетачних представа коју је изазвала друга страна, правни посао не би закључила, или га не би закључила под истим условима. Превара мора бити узрок, или за закључење уговора или за садржину уговора. Оба елемента кумулативно треба да буду испуњена да би преварена страна могла да захтева поништење таквог правног посла. Најважнија разлика између заблуде и преваре је у томе да за заблуду није крива друга уговорна страна, него је она

последица погрешне преставе саме стране која је у заблуди, за превару се тражи супротно, да преварена страна за стање заблуде није крива него је то стање изазвано или одржавано свесном радњом друге стране.

Разлози због којих тужиља тражи поништај спорног уговора о поклону имају за основ одредбу члана 65. Закона о облигационим односима, па је основно питање да ли је тужени изазвао заблуду код тужиље у намери да је наведене на закључење уговора о поклону. Код утврђеног да је тужиља имала намеру да са свог рачуна у САД пребаци новчана средства у висини од 1.235.935,22 USD у Србију и да та новчана средства подели на 5 једнаких делова, тако што би 4 једнака дела припала наследницим тужиље, међу којима је и тужени, а пети тужиљи, да су се странке договориле да тужиља са свог рачуна у САД пребаци на рачун туженог у Републици Србији 1.235.935,22 USD, јер је то био најједноставнији начин да тужиља преко девизног рачуна туженог изврши трансфер новца у Републику Србију, како би се платио мањи порез и да се након приспећа новца на рачун туженог у Републици Србији новац подели, да је тужиља поступила у складу са договором са туженим и са свог рачуна пребацила новац на рачун туженог, да како није постојо основ за пребачај новца, нити доказ о пореклу новца, да су странке 08.05.2017. године закључиле уговор о поклону, којим је тужиља поклонила туженом наведени новчани износ, од ког новчаног износа је тужени прво подигао 18.539 USD, ради плаћања пореза на поклон, а након тога преостали износ новца и како је на захтев тужиље одбио да јој преда новац, то следи да су испуњени услови прописани чланом 65. Закона о облигационим односима за поништај спорног уговора о поклону. Наиме, код тужиље је постојала намера дарежљивости односно да новчани износ који је са свог рачуна пребацила на рачун туженог да поклони својим наследницима, међу којима је и тужени и да један део задржи за себе, да је најједноставнији начин био да се преко рачуна туженог изврши трансфер новца и да тужени након тога, пошто плати порез преостали износ подели са наследницима и тужиљом на једнаке делове, што тужени није учинио, из чега следи да је тужени имао намеру да тужиљу наведене да са њим закључи спорни уговор о поклону, прихватајући да се целокупан износ новца уплати на његов рачун и да се тај износ новца по уплати подели на једнаке делове, што није учинио, то следи да између преваре од стране туженог и закљученог посла постоји узрочна веза која се састоји у томе да тужиља без лажних тврдњи и нетачних представа коју је изазвао тужени, не би закључила спорни правни посао, односно уговор о поклону под истим условима, па како је превара била узрок за закључење уговора о поклону и како су оба елемента кумулативно испуњена, односно да постоји намера туженог да тужиљу наведе да закључи уговор о поклону и како је превара била узрок да тужиља са свог рачуна пребаци на рачун туженог 1.235.935,22 USD и да закључи уговор о поклону, то су испуњени услови за поништај спорног уговора о поклону, на основу члана 65. Закона о облигационим односима.

Поништај правног посла може тражити преварена страна под условом да је савесна и ако докаже да је превара утицала на закључење правног посла, што је у конкретном случају утврђено, са којих разлога су испуњени услови за поништај спорног уговора о поклону. Поништај уговора се може тражити ако се тужба поднесе у року од годину дана од сазнања за превару, односно 3 године од учињене преваре, па како је уговор о поклону закључен 08.05.2017. године, а тужба поднета 22.02.2018. године, то је тужба поднета у законом прописаном року. Стога, како су испуњени услови за поништај спорног уговора о поклону, то су се испунили услови да тужени врати тужиљи новац који је по том основу примио, сагласно члану 113. Закона о

облигационим односима, а без утицаја је то што тужиља тражи да јој тужени врати мањи износ новца од новчаног износа који је пребацила на његов рачун.

С тим у вези нису основани наводи ревизије о погрешној примени материјалног права, а Врховни касациони суд је имао у виду и остале наводе ревизије, али је нашао да не утичу на доношење другачије одлуке у овој правној ствари.

Са напред наведених разлога, на основу члана 414. став 1. ЗПП, одлучено је као у изреци.

**Председник већа - судија
Слађана Накић Момировић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић